

Kvæningen kommune
post@kvanangen.kommune.no

Nordreisa kommune
postmottak@nordreisa.kommune.no

Skjervøy kommune
post@skjervoy.kommune.no

Høringsuttalelse – Kystsoneplan for Kvæningen, Nordreisa og Skjervøy

Norges Kystfiskarlag viser til offentlig ettersyn og andregangshøring av revidert forslag til interkommunal kystsoneplan for Kvæningen, Nordreisa og Skjervøy.

Innledningsvis vil vi påpeke at det er positivt at flere av de foreslåtte akvakulturlokalitetene fra førstegangshøringen er tatt ut av planforslaget. Dette er et direkte resultat av sterke og tydelige innsigelser fra fiskerinæringen, samt fra øvrige forvaltningsmyndigheter, særlig knyttet til manglende eller utilstrekkelig konsekvensutredning. Dette viser at innspill fra berørte parter har hatt betydning, og at behovet for bedre kunnskapsgrunnlag er erkjent.

Videre er det positivt at planforslaget legger til rette for etablering av RAS-anlegg, som kan bidra til redusert miljøbelastning sammenlignet med tradisjonelle åpne oppdrettsanlegg.

Til tross for enkelte positive justeringer, mener Norges Kystfiskarlag at deler av planforslaget fortsatt i for liten grad ivaretar fiskeriinteressene og den samlede belastningen på kystsonen.

1. Generelt om miljøtilstand

Et sentralt tema i vurdering av tiltak i kystsonen, særlig akvakulturtiltak, er miljøutfordringene knyttet til tradisjonelt lakseoppdrett i åpne merder. Havforskningsinstituttets risikorapport for norsk fiskeoppdrett 2025 påpeker at oppdrettsnæringen fortsatt står ovenfor store utfordringer med lakselus og sykdom og at risikoen for høy lakselusindusert dødelighet hos villaksesmolt og andre villfiskearter har økt i flere produksjonsområder, inkludert PO11. Økt smittepress og lusepåslag kan ha alvorlige økologiske konsekvenser for ville fiskebestander, og dette er vurdert som en av de viktigste miljøtruslene fra oppdrettsvirksomhet. Risikorapporten fremhever også rømming av oppdrettslaks som en risiko, med flere hendelser de siste årene. I PO11 er det usikkerhet knyttet til rømmingstall hvilket understreker behovet for strenge tiltak for å redusere risikoen.

Organisk forurensning og bruk av impregneringsstoffer er ytterligere utfordringer for det marine miljø. Norges Kystfiskarlag er særlig bekymret for bruken av impregneringsstoffer og manglende kartlegging av slike utslipp. Norges geologiske undersøkelse (NGU) fra 2022 har dokumentert forekomster av diverse tungmetaller, inkludert kobber, i produksjonsområdet:

Resultatene viser at de prøvetatte overflatesedimentene er dominert av slam. Organisk karboninnhold er generelt høyt (>1 %) i alle prøver, med de høyeste verdiene (2,5 %) i Kvæningen øst for Spildra. Her registrerer vi også de høyeste konsentrasjonene av svovel, alle tungmetaller og arsen. En mulig årsak kan være den høye tiltrekningen metaller har til organiske forbindelser under generelt reduserende forhold (lavt oksygeninnhold) i sedimentene.

Kystfiskarlaget er særlig bekymret for bruken av Tralopyril som er et ustabil stoff med manglende nedbryting, ifølge HI er det grunn for å ikke tillate dette impregneringsstoffet i norsk fiskeoppdrett (Risikorapport norsk fiskeoppdrett 2025).

Videre er fosfor også en kilde til forurensning hvis det slippes ut i for store mengder i sjø og vassdrag. Fiskeoppdrett er en av største kildene til utslipp av fosfor i Norge, med i størrelsesorden 9.000-12.000 tonn/år. Dette medfører at alger og planter får for mye næring, slik at de dør og brytes ned. Denne prosessen reduserer oksygeninnholdet i vannet og forverrer livsvilkårene for fisk og andre organismer. Ifølge Miljødirektoratet har 44 prosent av norske settefiskanlegg større utslipp av fosfor og nitrogen enn tillatt.

1.1 Kysttorsk

Havforskningsinstituttet har særlig påpekt Kvæningen som et regionalt viktig gytefelt for kysttorsk grunnet mye egg og noe retensjon av eggene. Innenfor dette gytefeltet ligger et annet felt, Indre Kvæningen, som er klassifisert som lokalt viktig. HI har i en kartleggingsrapport fra 2024 identifisert høy menneskelig aktivitet både i og i rundt gytefeltet, herunder både fiskeriaktivitet og fiskeoppdrett. HI har anmodet forvaltningen om å se det store bildet og bruke føre-var-prinsippet når det søkes om å øke produksjonen nær et gytefelt.

Kysttorskbestanden har vært kritisk lav over flere år og det er iverksatt en rekke inngripende tiltak for å verne om og bygge opp bestanden. Dette er tiltak som direkte griper inn i fiskernes yrkeshverdag – herunder garnbegrensninger, økt minstemål, forbudsområder og andre reguleringer. Det oppleves som kontraproduktivt og lite solidarisk at fiskerne alene skal bære byrden for vern og gjenoppbygging av bestanden, samtidig som det stadig tillates en økende mengde tiltak med potensielt ødeleggende konsekvenser for villtorsken og villaksen i viktige bestandsområder.

1.2 Etablering og videreføring av åpne anlegg

Norges Kystfiskarlag er generelt negative til alle etableringer og utvidelser av åpne oppdrettsanlegg i planområdet. Åpne anlegg medfører betydelige negative konsekvenser for fiskeri gjennom:

- lakselus og påvirkning på villfisk,
- rømming og genetisk påvirkning,
- smittespredning og forringelse av økosystemene,
- organisk belastning og nedslamming av sjøbunnen.

Åpne oppdrettsanlegg lokaliseres ofte i områder med gode bunnforhold, god vannutskifting og høy biologisk produksjon. Dette er de samme områdene hvor villfisken samles, og hvor fiskerne oppnår best utbytte. Hver gang et nytt åpent anlegg etableres, mister fiskerne en viktig fiskeplass. Dette er en utvikling som kontinuerlig går i fiskernes disfavør og som over tid har bidratt til stor forringelse av fiskernes driftsgrunnlag.

Som et konkret eksempel vises det til området sør for Follesøy, der det i dag ligger to åpne oppdrettsanlegg. Dette var tidligere et rikt og viktig fiskeområde, men er nå i stor grad nedslammet og ødelagt for fiskeri. Dette illustrerer tydelig de langsiktige konsekvensene åpne anlegg har for kystfisket.

1.3 Merknad til planbestemmelser og retningslinjer

Det vises til planforslagets bestemmelser om arealformål pkt. 4.4. Med unntak av lokaliteter som er forbeholdt oppdrett av lavtrofiske arter, åpner bestemmelsene for oppdrett av *alle* arter i samtlige lokaliteter. Kystfiskarlaget mener det må legges tydelige føringer i planbestemmelsene for hvilke arter og produksjonsformer som kan tillates. Det bør ikke åpnes for torskeoppdrett i åpne anlegg som følge av høy risiko for skade på villfiskbestandene.

Ifølge Havforskningsinstituttets rapport *Negative effekter på kysttorskbestander som følge av torskeoppdrett i åpne merder i sjø fra 2025* utgjør torskeoppdrett en betydelig risiko for kysttorsken, særlig gjennom rømming og genetisk påvirkning. Rømt oppdrettstorsk kan blande seg med vill kysttorsk, noe som kan føre til genetisk innkryssing og svekket lokal tilpasning, med redusert overlevelse og reproduksjonsevne som mulig konsekvens:

Basert på erfaringer med rømmingstall fra lakseoppdrett, er det i tillegg grunn til å tro at antall rømte torsk er noe høyere enn det som er innrapportert. Status på kjønnsmodning viser at det er en betydelig andel som når stadiet for gyting i merd. Overlevelse fra egg gytt i merd til kjønnsmoden torsk er påvist, men kunnskapen om dette er svak og fragmentert. Hvis slik overlevelse er av en viss størrelsesorden kan gyting i merd være betydelig mer alvorlig enn rømming i et regionalt perspektiv.

Videre peker rapporten på smitte- og sykdomsoverføring fra oppdrett til vill torsk, inkludert parasitter og bakterielle infeksjoner, som en alvorlig trussel i kystnære områder. I tillegg kan oppdrettsanlegg påvirke kysttorsken gjennom endret adferd og økologiske effekter, blant annet ved at vill torsk tiltrekkes anleggene, noe som kan endre vandringsmønster, øke dødelighet og påvirke gyting.

Planbestemmelsene bør derfor presisere at oppdrett i åpne anlegg begrenses strengt, og at eventuell produksjon av nye arter kun kan vurderes i lukkede anleggstyper.

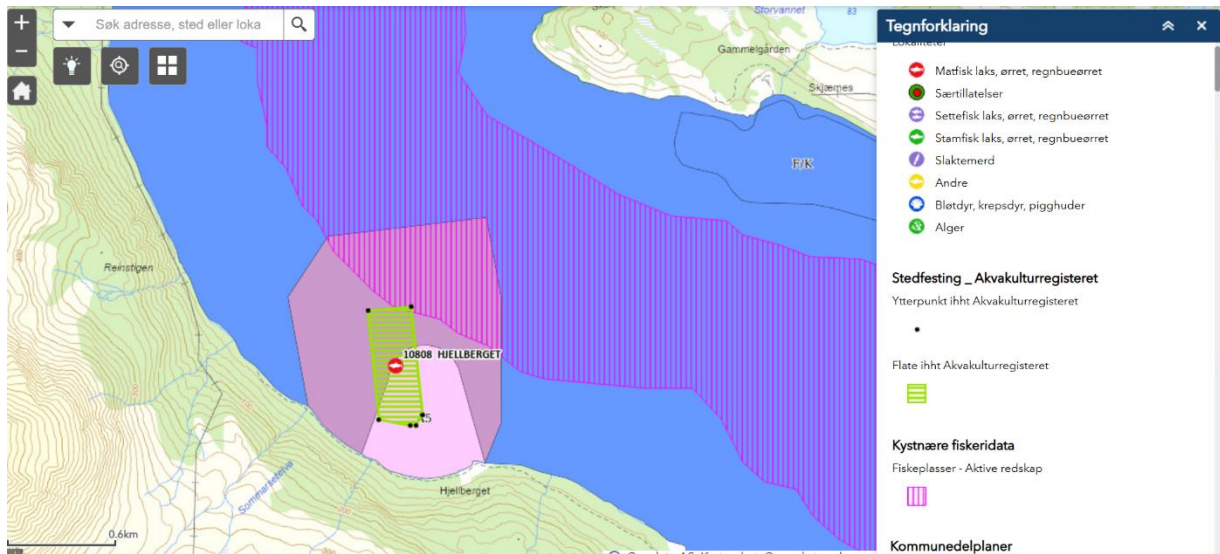
2. Innspill til enkelttiltak

2.1 Flytting/endring av lokalitet VA08 Hjellberget

Vi er negative til flytting og endring av lokalitet VA08 Hjellberget. Den foreslåtte plasseringen vil komme i direkte konflikt med områder som i dag benyttes til reketråling.

Norges Kystfiskarlag reagerer sterkt på at det i konsekvensutredningen er konkludert med at «konsekvensene av tiltaket er ukjent». Dette er etter vår vurdering feil og misvisende. Det er åpenbart at en slik flytting vil redusere eller eliminere muligheten for reketråling i området,

og dermed få klare og dokumenterbare negative konsekvenser for rekeflåten. Slike konsekvenser må beskrives tydelig og tillegges avgjørende vekt i planarbeidet.

Figur 1: Felt for Fiskeplasser – Aktive redskap viser felt for reketrålning

2.2 Lokalitet Kågen (VA25) – flytting nordover og påstått frigivelse av fiskeriområde

Norges Kystfiskarlag merker seg at lokalitet Kågen (VA25) foreslås flyttet lenger nord, begrunnet med snøskredfare i dagens posisjon. I planmaterialet argumenteres det for at en slik flytting vil kunne frigjøre tilsvarende areal i sør, som igjen kan benyttes til passivt fiskefelt.

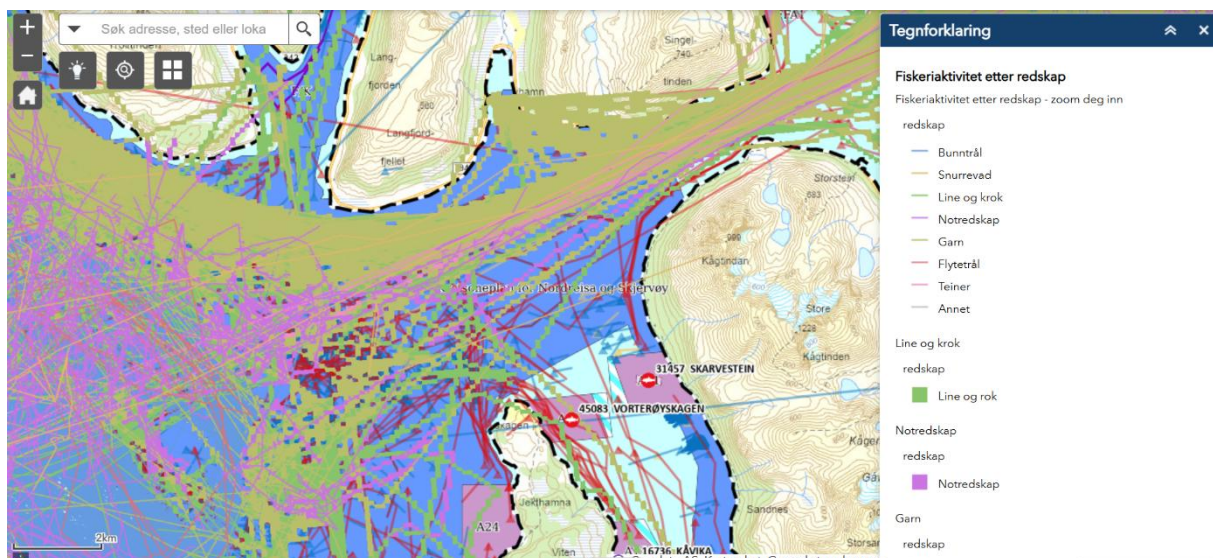
Denne argumentasjonen kan vi ikke slutte oss til.

Det området som etter planen skal «frigis» i sør, er i realiteten ikke egnet som fiskefelt, da sjøbunnen allerede er betydelig forurensset av slam og organisk belastning fra tidligere og/eller eksisterende oppdrettsvirksomhet. Erfaringer fra området viser at slik forurensning fører til nedslamming av bunnhabitat, oksygenfattige forhold, redusert forekomst av bunnlevende organismer og dårligere fangstgrunnlag for både passive og aktive redskaper.

For fiskerne er det dermed ikke tilstrekkelig at et areal formelt omreguleres til fiskeformål på kartet. Et fiskefelt må også være økologisk funksjonelt. Når sjøbunnen er degradert som følge av oppdrett, vil området i praksis være tapt for fiskeri i lang tid, ofte permanent.

2.3 Lokalitet Skagodden (VA28)

Norges Kystfiskarlag er negative til etablering av ny lokalitet Skagodden (VA28). Området er i aktiv bruk av fiskeflåten og har stor betydning for fiskeriinteressene. En etablering her vil føre til direkte arealkonflikt og ytterligere tap av tilgjengelige fiskeområder. Dette er ikke tilstrekkelig vektlagt i planforslaget og konsekvensutredningen

Figur 2: Kartet viser fiskeriaktivitet i området der lokaliteten er foreslått.

2.4 Lokalitet Vorterøya (VA33)

Når det gjelder lokalitet Vorterøya, merker Norges Kystfiskarlag seg at denne foreslås flyttet. Det må imidlertid presiseres at dette i realiteten ikke er et uttrykk for forbedret arealplanlegging, men snarere en konsekvens av at det opprinnelige er miljømessig betydelig belastet som følge av forurensning fra oppdrettsvirksomhet. Dette illustrerer etter vårt syn de langsiktige og irreversible konsekvensene åpne oppdrettsanlegg kan ha for sjøbunn, økosystem og fiskeriaktivitet.

2.5 Etablering av eksponert areal for akvakultur (VA34 Havgapet)

Norges Kystfiskarlag er negative til foreslått havbruk til havs (havgapet). Denne typen virksomhet er fortsatt umoden, mangelfullt regulert og innebærer stor usikkerhet knyttet til miljøpåvirkning, sameksistens med fiskeri og samlet belastning på marine økosystemer. Vi kan ikke støtte at det legges til rette for slik aktivitet i kystsoneplanen.

3. Avsluttende merknader

Kystfiskarlaget mener at kystsoneplanen i større grad må vurdere den samlede belastningen andre industrielle tiltak i kystsonen har på fiskeriområdene. Fiskerinæringen er en fornybar, langsiktig og arealkrevende næring som er avhengig av et friskt og bærekraftig økosystem. Fiskeri er ikke en stasjonær virksomhet som kan avgrensnes til faste og snevre områder over tid. Fiskens vandringer, sesongvariasjoner, samt vær-, vind- og strømforhold avgjør hvor fisket til enhver tid kan og må foregå. Kystsoneplanen må ta høyde for denne dynamikken og sikre fiskerinæringens behov for rom, bevegelsesfrihet og langsiktig tilgang til funksjonelle fiskeområder.

Fiskerinæringen kan ikke kontinuerlig vike areal for havbruk uten at dette får irreversible konsekvenser. Grensen er nådd. Videre tap av fiskeområder gjennom nye åpne anlegg og utvidelser kan ikke aksepteres.

Med vennlig hilsen
NORGES KYSTFISKARLAG

Hanna Arctander

daglig leder

Tom Vegar Kiil

leder

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten underskrift